

Pimpelmäster Kaj Jonsson – ett porträtt av en verklig profil.

Jag besöker Kaj och hans fru Mona en strålande vinterdag i januari 2014. Vi har väldigt sen isläggning den här vintern i Östergötland och ännu har vi inga israpporter om bärkraftiga isar. Alla pimpelfrälsta väntar. Temperaturen är stadigt under noll och snötäcket på sjöarna börjar bli genomstöpt. Om en eller två dagar är det troligen dags för premiärfiske. Alla väntar. Även Kaj.

På dörren till deras stuga i Ådala, strax norr om Kisa, hänger en namnskylt i snidat trä, som är felstavad. Det står "Johnsson" men för mig har Kaj alltid hetat "Jonsson" i efternamn. – "Vi hittade skylten på en marknad för många år sedan och tyckte den var fin. Billig var den också.", säger Kaj. Detta är så typiskt Kaj. Vad gör en felstavning av efternamnet i det stora hela? Det finns absolut viktigare saker att bry sin hjärna med. Som fiske till exempel. I morgon tar Kaj sin scooter och kollar isen på sina småsjöar i närheten. Kaj fyllde 87 år på julafton förra året.

Så föddes en storfiskare

Kaj Jonssons farfar ägde gården Väsby i Ådala där pappa Folke föddes och växte upp. Folke var en äventyrslysten grabb. Han hittade en dansk tidning hos grannen en dag och fick se några platsannonser. Han sökte och fick ett jobb som dräng på en gård i Danmark. Här träffade han snart en söt danska, som hette Marie. De gifte sig och fick snart ett litet gossebarn, som döptes till Kaj. När Kaj var 3 år flyttade den unga familjen hem till Sverige och Väsby Gård i Ådala. Folke och Marie fick sedan ytterligare 6 barn.

Frånsett de tre första åren i Danmark har alltså Kaj bott hela sitt liv i Ådala. Samma

by där farfar och far växte upp och verkade. Det som höll Kaj kvar när "hormonerna började svalla", var den lilla öringbäcken som rann genom byn.

Intresset för fiske väcktes i väldigt unga år av pappa Folke. Kaj vara bara 6-7 år när pappa tog med honom på mete eller pimpelfiske. Han kunde väcka honom klockan 3 på morgonen ibland och dra med lille Kaj till gölarna i skogen. Vintertid spårade pappa i den djupa snön och manade på Kaj hela tiden. Att gnälla var inte värt – här skulle det dras storabborrar. Kom igen Kaj!

Pappa Folke hade gjort pimpelspön av ene och "linorna" var senrevar, som de värmdes upp för att få lite mjukare. Enkelkrok och en fet fläskbit som bete. Pirkarna var gjutna och hade formen som en liten fisk, minns Kaj.

Mindre abborrar fick gå direkt som bete på gäddsaxarna, som var apterade vid pimpelfisket. En gädda var alltid välkommen på matbordet hos den stora familjen.

Linjearbetare Jonsson

När Kaj blev 20 år 1946 fick han anställning på Kungliga Telegrafverket som linjearbetare i bygden kring Kisa. Samma år gick pappa Folke bort, endast 44 år gammal.

Kaj fick med åren inom verket allt större förtroende från arbetsgivaren och blev ansvarig för uppbyggnad av olika telestationer, bl a i Kisa. Genom sitt arbete i södra Östergötlands skogar är det inte många gölar och sjöar som lämnades ofiskade av Kaj.

Han firade sin pensionering 1987 med att, tillsammans med Mona, samma dag åka till sjön Sommen för att leta efter storrödingen. Det blåste upp till storm och de fick åka hem tomhänta, men vad gjorde det. Nu var han pensionär, bara 60 år gammal, och kunde ägna sig åt fiske på heltid!

Fiske utan spö.

Kaj lärde sig fiskets grunder på gölarna där han växte upp. Han kom att fiska året runt och följde årets växlingar med största nyfikenhet och intresse. Lärde sig mer och mer hur fisken reagerade på väder och vind. Studerade olika betens attraktionsförmåga och fiskade väldigt sällan för att egentligen fånga fisk. Det var inte det viktigaste att komma hem med konten full utan han ville komma hem med nyvunnen kunskap. Han ägnade

mycket tid att titta i borrhålen och studera abborrarnas beteende, vilket han gör än idag. Han började också tidigt att tillverka egna pirkar och binda krokar som en naturlig följd av sina fältstudier. De som fanns på marknaden var totalt värdelösa enligt Kaj. T o m hans finska ALA-pirkar, köpta för dyra pengar, fick underkänt.

Sjävlärd tillverkare av utrustning.

På 1950-talet började han tillverka och testa sina egna fiskedon. De första pirkarna han gjorde var huggpirkar med fast enkelkrok. Lätta att tillverka och ganska okomplicerade. Bra på jagande storabborrar. Men hur kunde han få tröga och stillastående abborrar att hugga? Han gjorde väldigt små pirkar, endast 25 mm, som han betade med trekrok i storlek 18 och 20. Med gott resultat! Ibland fiskade han med 5 cm tafs. Inte så olik dagens teknik, faktiskt.

En annan fundering var kring mängdfiske. Hur många tusenbröder var det möjligt att få på en dag? Hur skulle utrustningen och tekniken vara för att få dom stjärt i stjärt, både på grunt vatten och på 20 meters djup.

Kaj löste det också bl a med sin egendesignade "Kaj-pirken", som du kan läsa om lite längre fram. Med den har han och samtliga Kisa-fiskare nått stora framgångar genom åren.

Han har alltid fiskat med egentillverkade pimpelspön, modell större. Lång spötopp av pianotråd för att kunna ha bra sittställning men ändå nå ända ner till strax ovanför vattenytan. Han använder alltid en stadig rulle, som hängde under spöet för balansens skull. Kaj fiskar med spöet vilande på benet och har full kontroll på linans rörelse för att noterat minsta pill och hugg. Kaj anser att om man vilar spöet på benet, så har inte spövikten någon betydelse. Att han har koll på nappen vittnar i allra högsta grad hans framgångar om.

Det långa spöet har en annan fördel tillsammans med "varp-pinnen", eller "sleva" som den också kallas på östgötska. Kaj är en mästare att fiska effektivt på stora djup. Utan trassel och väldigt snabbt. Att se Kaj på Sommen eller Åsunden fiska på djup över 15-20 meter är en fröjd. För att inte tala om förflyttning mellan hålen, när han varpar upp linan på spöet och varp-pinnen, lägger linan runt kontens handtag och stoppar i spö och pinnen i konten och reder ut allt i nästa hål. Utan det minsta trassel. Snabbt går det också. Det syns att han gjort det några gånger.

Kaj har aldrig haft någon förebild inom pimpelfiske. Han är helt självlärd.

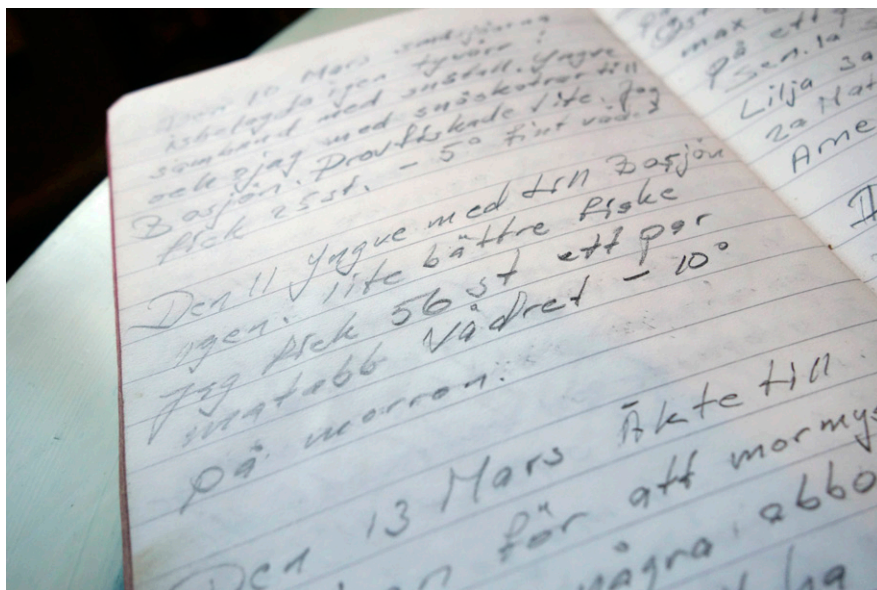
Kaj-pirken

Grundformen på pirken satte Kaj på 1960-talet och den har inte ändrats sedan dess. Det är en pirk med enkelplåt som Kaj designade väldigt bred upptill för bättre respons och rörlighet vid lockryck. Den kan också få en utåtgående gång om man inte bromsar den lite vid nedsläppet. Kaj anser att det ibland kan vara nödvändigt att få ut pirken på sidorna för att locka till sig abborrarna. Men han börjar alltid rakt ner under hålet och håller sig konsekvent ett par cm över botten. Pirkens tyngdpunkt ligger på rätt ställe för att gå rakt ner med god fart.

Pirken består av tenn och Kaj gjuter den i en siliconform. Observera alltså att pirken bara har plåt på en sida. Själva kroppen och andra sidan är av rent tenn, som filats och putsats till fin lyster. Idag är det en ganska ovanlig design. Enkel och beprövad form när den är som bäst! Jag har själv fiskat med enplåtspirke under många år och har inte kunnat uppleva några nackdelar.

Kaj-pirken har varit den mest dominerande pirken i södra Östergötland i många år. Många mästerskap i både DM och SM är tagna med den. Än idag är Kaj-pirken en favorit hos många.

Många fiskedagböcker.

Kaj har alltid fört fiskedagbok. Varje pass är noga dokumenterat med väderförhållande, antal fångade fiskar, vikter samt en personlig reflektion över dagen. Med upp till 300 fiskedagar per år har det blivit många böcker. Tack vare hans noggranna noteringar kan man t ex utläsa att han under en vinter med 97 fiskedagar på is fångade 14.207 abborrar. Som mest var det 1.143 abborrar på ett fiskepass!

Favoritsjöarna har alltid varit Åsunden för grov matabborre och Kisasjön för jakten på rekordfiskar.

Att tävla i pimpelfiske. Ett mentalt tvärkast vid 37 års ålder.

Kaj tyckte länge att det var löjligt att tävla om vem som kunde få upp flest abborrar. Pimpelfiske var för honom en kamp mellan honom själv och abborrarna, ingenting annat. Han ställde aldrig upp i de tävlingar som arrangerades runtomkring av både idrottsklubbar och fiskeklubbar. Det var för honom en gåta hur man kunde tävla "man mot man" i fiske.

Så en dag hände det. En kompis kom förbi och övertalade Kaj att följa med till en tävling på Stensjön i Ulrikaskogen. Kaj bestämde sig för att tävla i fiske för första gången i sitt liv. Han intalade sig att det skulle bli lätt för honom att vinna. Motståndet bestod mest av "stadsbor", som rimligen inte kunde ha samma grundutbildning i pimpelfiske som han. Kaj var 37 år vid tillfället och året var 1963.

Kaj kom på 4:e plats och bröt fullständig ihop. Han förstod ingenting. Han var både förtvivlad och förnärmad. Hur kunde de besegra honom? De som kom före honom i resultatlistan var ju inga riktiga fiskare! Dagen efter arrangerades en tävling på Öjaren och han var tvungen att få revansch. Åkte dit och vann. Efter det blev Kaj såld på tävlingar. Han fick uppleva en ny dimension av fisket, som han aldrig varit med om tidigare, nämligen att tänka och fiska taktiskt gentemot andra fiskare. Kaj grubblar fortfarande på vad som hände med honom den helgen.

Dubbla SM-guld.

Som kvitto på Kajs kunskap och skicklighet vann han flera DM, både som senior och veteran samt 2 stycken individuella SM-guld. Det första var på sjön Daglösen, Filipstad 1969 och det andra på sjön Ragnerudssjön, Vänersborg 1971. Att Kaj behärskade pimpelfiske både på grunt och djupt vatten vittnar de båda SM-tecknen om. Det första vann han på extremt grunt vatten (under metern!) och det andra med fiske på 18-25 meter.

Kisa Amatörfiskeklubb.

När Kaj fick den nuvarande tävlingskicken gick han med i Kisa AFK. Det var som medlem i den klubben han hade sina största framgångar inom pimpelfiske. Övriga medlemmar lärde sig mycket av Kaj, han har alltid tyckt om att delge sina erfarenheter till likasinnade. Klubben hade många duktiga pimpelfiskare och på distriktsnivå var de

nästan oslagbara, speciell på sjöarna runt Kisa. Kaj startade också upp en ungdomsverksamhet, som hade stora framgångar och många av ungdomarna är idag etablerade storfiskare. Håkan Fransson är en av dom.

Metaren Kaj.

När det inte fanns någon is var det mete som gällde. Kaj utvecklade sitt intresse och kunnande inom grenen till fulländning. Han blev snart en av pionjärerna inom modernt mete och jobbade mycket med ungdomsverksamhet inom förbundets östgötadistrikt. För att testa sig själv och sin teknik åkte han en gång till Kisaån och fiskade löja. På 4 timmar drog han 700 löjor, som vägde 14,7 kg. Visserligen hade löjan bra snittvikt och Kaj fiskade ostört, men själva aktiviteten är typisk för Kaj. Att testa gränser och ta lärdom av detta.

På 1980-talet blev han mer och mer intresserad av specimen-fiske och for land och rike runt för att hitta nya arter och kunde ligga veckor vid stranden för att fånga sin största fisk någonsin. Hans rekordlista imponerar. Vad sägs om en mal på 16,2 kg?

Som 60-åring var han med om att starta specimenklubben Östgötarna med medlemmar från Kisa AFK och gänget blev snart en av landets bästa på storfiskar.

Kaj Jonssons bästa

Abborre	1.860	Kisasjön	1993
Braxen	4.850	Härsjön	1988
Björkna	710	Emån	1980
Bäckröding	1.740	Solbacken	2005
Faren	525	Helgeån	1982
Färna	2.164	Svartån	1981
Gädda	13.050	Gamlebyviken	1987
Gös	7.950	Åsunden	1987
Karp	8.870	Sämsjön	1990
Lake	4.250	Åsunden	1989
Mal	16.200	Emån	1980
Mört	1.038	Svartån	1989
Ruda	1.750	Revasjön	1997
Röding	4.930	Björken	1992
Sarv	1.318	Svartån	1983
Sik	3.300	Loftahammar	1990
Sutare	3.208	Svärdtorpsjön	1985
Vimma	1.221	Testeboån	1994
Äl	2.465	Stångån	1991

Att rädda den unika öringstammen i Storån och Åsunden

Det började med den lilla öringbäcken Lillån, som rinner genom byn Ådala där Kaj växte upp och som höll honom kvar. Så sent som 2005 fick Kaj vara med om att dela på ett miljöstipendium för hans engagerade arbete med fortbeståndet av öringstammen. Han iordningställde lekplatser, har haft egen odling av öring samt räknat vandrande lekfiskar.

Det finns mycket mer att berätta om Kajs gärningar inom både fiskevård och sportfiske. Jag har här koncentrerat mig att ge en porträtt av honom som pimpelfiskare.

Kaj är utan tvekan den mest kunniga sportfiskare jag känner. En förebild och en levande legend! Tack för din vänskap och tack Mona för goda bullar.

2014-01-22/Björn Borg